

Nederlandsche Kerken.

wanneer zij meester Pieter Jacobsz Schouten, den stedelijken organist, het orgel in het koor hoorde bespelen, den wensch te kennen hebben gegeven, dat hij zich kon laten hooren op een grooter instrument, zooals Jan Pietersz Swelinck in de Oude Kerk van haar vaderstad Amsterdam tot zijn beschikking had.

Aan haar wensch werd voldaan, want in 1638 besloot het stadsbestuur een groot orgel tegen den westelijken muur der kerk te laten maken, en het ontwerp daarvan, wat de kas betreft, op te dragen aan den vermaarden Jacob van Campen, Maria Tesselshade's neef. Van Campen kreeg voor zijn arbeid het aanzienlijke honorarium van *f* 1800, terwijl hem, als vergoeding voor reis- en verblijfkosten, daarenboven *f* 390 werd uitgekeerd.

Het eigenlijke orgelwerk werd vervaardigd door Germer Galtusz van Hagelbeer, die in 1641 aan den

arbeid ging. Nadat in 1642 Anthonie Dionys de zuilen, welke de galerij dragen, geleverd had, voltooide Jacob Jansz. Turck in 1643 de orgelkas, welker beeldwerk door Pieter Mathijszen werd gesneden. De vermaarde Claes van Everdingen beschilderde in 1644 de luiken van het orgel. Hagelbeer kwam in 1647 met het instrument gereed, dat door een viertal organisten, waaronder Dirk Swelinck, werd beproefd en goedgekeurd.

Het orgel is een fraai stuk werk. Van Campen heeft niet, zooals een hedendaagsch ontwerper zou doen, gepoogd in den trant der middeleeuwen te werken, om zoo de compositie met de kerk in harmonie te brengen. Hij sprak zijn eigen kunsttaal en paste de strenge Jonische en Korinthische zuilen toe, welke hij ook aan zijn bouwwerken heeft gebruikt. In het laatst der 17^e eeuw heeft Romein de Hooghe op den muur boven

het orgel een allegorisch tafereel geschilderd, dat niet meer duidelijk te onderscheiden is, doch in zijn tegenwoordigen toestand geen groote kunstwaarde heeft.

Nadat het orgel voltooid was werd tot het vernieuwen der kerk-meubelen besloten. Niet alles is toen echter vervangen, want enkele banken in het kruis der kerk geplaatst, hebben nog de vormen der middeleeuwen. Weder wendde men zich tot Jacob van Campen, om ontwerpen

te verkrijgen. En deze meester, die reeds met het Stadhuis te Amsterdam bezig was, dat door Constantijn Huygens „'s Werelds achtste wonder" genoemd werd, achtte het niet beneden zich, teekeningen voor meubelen te maken.

In 1655 was Van Campen met zijn werk gereed, en begon Pieter Jansz aan de uitvoering der banken, welke tegen de zuilen van het schip zouden worden aangebracht.

KOOR DER ST. LAURENSKERK TE ALKMAAR, NAAR HET NOORD-OOSTEN.